

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

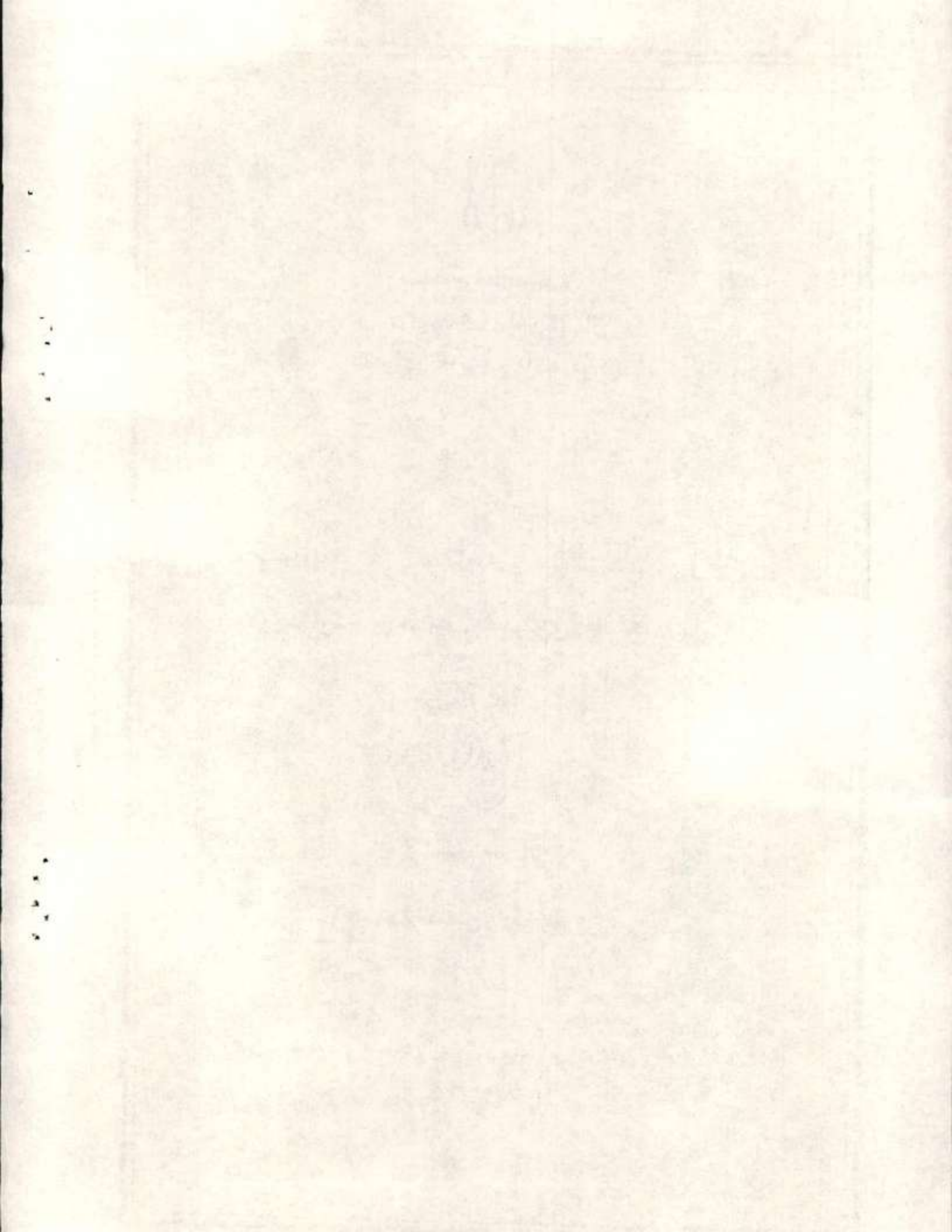
مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

گروه علوم انسانی
کمیته تخصصی علوم اجتماعی

مصوب سیصد و هشتاد و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

کمیته تخصصی
گرایش:
کد رشته:

گروه: علوم انسانی
رشته: برنامه ریزی رفاه اجتماعی
دوره: کارشناسی ارشد

شورای عالی برنامه ریزی در سیصد و هشتاد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می دارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.
الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره می شوند
ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی می باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۷۸/۱۲/۱ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده (۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی رفاه اجتماعی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می شود.

رای صادره سیصد و هشتاد و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی
مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱
در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی که از طرف
گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.

(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است

رای صادره سیصد و هشتاد و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱ در مورد
برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی رفاه اجتماعی صحیح است، به مورد اجرا
گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

دکتر علی شریعتمداری
ریس گروه علوم انسانی

رونوشت: به معاونت محترم آموزش وزارت فرهنگ و آموزش عالی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمایید.

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

فصل اوّل

مشخصات کلی برنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل اول

برنامه دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

پیشگفتار

گروه آموزشی تعاون و رفاه اجتماعی که بیش از بیست و پنج سال از تأسیس آن در دانشگاه تهران می‌گذرد. در سال ۱۳۳۶ فعالیت خود را به صورت مؤسسه آموزش و تحقیقات تعاونی آغاز کرد و در سال ۱۳۵۱ با ادغام دو مؤسسه آموزش و تحقیقات تعاونی و مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی و گروه آموزشی علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران دانشکده علوم اجتماعی فعالیت خود را آغاز کرد. گروه مزبور در گذشته و تا قبل از انقلاب اسلامی امور آموزشی دو دوره دانشجویی در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد توسعه و رفاه اجتماعی را بر عهده داشته است. و در بعد از انقلاب اسلامی عهده دار امور دوره کارشناسی علوم اجتماعی گرایش تعاون و رفاه اجتماعی می‌باشد و تا انقلاب فرهنگی دارای دوره کارشناسی ارشد توسعه و رفاه نیز بوده است و از یک سال پیش با تشکیل جلسات متعدد مطالعاتی را در زمینه ایجاد دوره کارشناسی ارشد آغاز کرده است و پس از بررسی‌های مختلف با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی امروز جامعه ایران و نیازی که به کارشناسان ارشد در زمینه‌های برنامه ریزی توسعه به ویژه برنامه ریزی رفاه اجتماعی در چارچوب برنامه‌های توسعه فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی دارد. طرح کلی دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی توسعه و رفاه اجتماعی را تهیه کرده است که جهت طی مراحل مختلف تصویب ارائه می‌گردد.

۱- مقدمه:

برنامه دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی رفاه اجتماعی (ناپيوسته) با توجه به آئین‌نامه‌های مربوط و رعایت امکانات و نیازهای جامعه اسلامی ایران با توجه به نکات زیر تهیه گردیده است:

(۱)- مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد

(۲)- انعطاف پذیری در جهت امکان ادامه تحصیل فارغ التحصیلان دوره جدید کارشناسی علوم اجتماعی با گرایش شش گانه به ویژه گرایش تعاون و رفاه اجتماعی و دیگر

دوره‌های کارشناسی مربوط.

(۳)- توجه به نیازهای کنونی جامعه در سطح کارشناسی ارشد.

۲- هدف دوره:

انجام برنامه‌های مختلف رشد و توسعه، نه تنها مستلزم برنامه ریزی‌های توسعه اجتماعی قبلی است که زمینه ساز توسعه اقتصادی محسوب می‌شوند، بلکه اجرای برنامه‌های مختلف رشد و عمران کشور موجد آثار اجتماعی و فرهنگی فراوانی است که نیاز به تهیه و اجرای برنامه‌های رفاهی دارد. هدف این دوره تربیت کارشناسان است که با ابعاد نظری و فنی مسائل مربوط به رفاه اجتماعی در ابعاد مختلف آشنا شده و مهارت‌های لازم در زمینه برنامه ریزی‌های فرهنگی، اجتماعی را جهت تکمیل ابعاد اقتصادی توسعه، پیدا کنند هدف اختصاصی این رشته پرورش کارشناسانی است که بر مبنای علوم و فنون پایه‌های خود در زمینه‌های علوم اجتماعی، اقتصادی حقوق، مدیریت، تعاون و رفاه اجتماعی و با تکیه بر آموخته‌های علمی و عملی در طی این دوره در زمینه‌های برنامه ریزی توسعه، رفاه اجتماعی و اقتصاد اجتماعی و... بتوانند بعنوان برنامه ریز، ارزشیاب، مجری و یا مدیر فعالیت‌های اجرایی، آموزشی و پژوهشی رفاه اجتماعی انجام وظیفه نمایند.

۳- ضرورت و اهمیت:

ضرورت‌های ایجاد دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی به قرار زیر است:
۱- تأمین نیروی انسانی متخصص به منظور تحقیق و بررسی در مسائل و مشکلات مربوط به رفاه اجتماعی خصوصاً آثار برنامه‌های عمرانی و توسعه و نقشی که در این زمینه داشته‌اند.

۲- تربیت مدیران، برنامه ریزان، ارزشیابان و مجریان پروژه‌های اجتماعی و مسائل مربوط به رفاه اجتماعی.

۳- تربیت مربیان و محققان مورد نیاز مؤسسات آموزشی و پژوهشی کشور. توجهی که در سال‌های اخیر و تحت سیاست‌های جدید اقتصادی به مسائل مربوط به تعدیل اقتصادی صورت گرفته است، اهمیت مطالعه و توجه به مسائل رفاه اجتماعی بیشتر از پیش مطرح می‌شود و امید است فارغ التحصیلان این دوره با توانایی‌هایی که کسب خواهند کرد بتوانند در تهیه و اجرای برنامه‌های رفاه و تأمین اجتماعی در قالب برنامه‌های توسعه کشور ایفای نقش کنند.

۴- نقش و توانایی فارغ التحصیلان

فارغ التحصیلان این دوره می‌توانند در مسئولیت‌های برنامه ریزی، ارزشیابی، مدیریت در زمینه مسائل رفاه اجتماعی و مؤسسات رفاهی انجام وظیفه کنند و قادر باشند با انجام

مطالعات اجتماعی و اقتصادی در تهیه طرح‌های جامع با توجه به مقوله رفاه مشارکت داشته باشند.

۵ - شرایط گزینش دانشجو

داوطلبان این رشته با دارا بودن شرایط عمومی دوره کارشناسی ارشد از بین فارغ التحصیلان دوره جدید کارشناسی علوم اجتماعی با همه گرایش‌های مربوطه، کارشناس اقتصاد با کلیه گرایش‌های مربوطه، کارشناس مدیریت با گرایش مدیریت دولتی، و کارشناس حقوق انتخاب خواهند شد. در مورد فارغ التحصیلان قدیمی یعنی آنانی که تا قبل از انقلاب فرهنگی فارغ التحصیل شده‌اند، فارغ التحصیلان دوره لیسانس علوم اجتماعی، تعاون، جمعیت‌شناسی، مردم‌شناسی، اقتصاد، حقوق، تعاون و تأمین اجتماعی، مدیریت و رشته‌های مشابه می‌توانند در امتحان ورودی مربوط شرکت کنند.

داوطلبان ورود به این دوره در صورت پذیرفته شدن لازم است کلیه دروس کمبود (پیش نیاز) را با نظر گروه آموزشی مربوط بگذرانند.

مواد امتحان ورودی رشته

- (۱) - زبان خارجه در حد دوره کارشناسی علوم اجتماعی ۲۰ درصد
- (۲) - روش تحقیق در حد دوره کارشناسی علوم اجتماعی ۳۰ درصد
- (۳) - دروس تخصصی علوم اجتماعی شامل نظریه‌های جامعه‌شناسی، تغییرات اجتماعی، جمعیت‌شناسی اقتصادی اجتماعی، جمعیت‌شناسی ایران، جامعه‌شناسی توسعه، کلیات برنامه ریزی اقتصادی اجتماعی ۲۰ درصد
- (۴) - دروس تخصصی گرایش شامل دروس تأمین اجتماعی، رفاه اجتماعی، مبانی تعاون، انواع و کارکرد تعاونی، اصول و اندیشه‌های تعاونی ۳۰ درصد

۶ - طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی دو سال است و دانشجویان در شرایط متعارف قادر خواهند بود مجموعه دروس (دروس و پایان نامه) این دوره را در مدت مذکور بگذرانند. حداکثر طول دوره تحصیل مجاز در این دوره سه سال است و هر سال تحصیلی شامل دو نیم سال و هر نیم سال دارای هفده هفته کامل آموزشی است.

۷ - تعداد واحدهای درسی

واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی رفاه اجتماعی شامل ۳۲ واحد به قرار زیر است:

۲۰ واحد
۸ واحد
۲ واحد

دروس الزامی
دروس اختیاری
پایان نامه

فصل دوّم

جداول دروس

الف: دروس، اجباری دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

پیشنیاز یا زمان ارائه درس	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
		۳۴	۳۴	۲	روش ها تحقیق در توسعه و رفاه اجتماعی	۱
		۳۴	۳۴	۲	ساختارهای اجتماعی و رفاه	۲
		۵۱	۵۱	۳	نظریه ها و سیاستهای رفاه اجتماعی	۳
	۶۸	—	۶۸	۲	سمینار سازمانها و مسائل رفاه اجتماعی در ایران	۴
		۳۴	۳۴	۲	شرایط فرهنگی رفاه اجتماعی	۵
		۳۴	۳۴	۲	نابرابری ها و قشر بندی اجتماعی	۶
		۵۱	۵۱	۳	نظریه های مشارکت و سازمانهای مشارکتی	۷
		۳۴	۳۴	۲	روش ها و تکنیک های برنامه ریزی رفاه اجتماعی	۸
		۳۴	۳۴	۲	کارکرد سیستم های کمک رسانی سنتی و جدید (مقایسه تاریخی و تطبیقی)	۹
				۴	پایان نامه	۱۰
				۲۴	جمع	

ب: دروس اختیاری دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

پیشنیاز یا زمان ارائه درس	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
		۳۴	۳۴	۲	برنامه ریزی اجتماعی	۱
		۳۴	۳۴	۲	جمعیت و رفاه اجتماعی	۲
		۳۴	۳۴	۲	برنامه ریزی منطقه ای و آمایش سرزمین	۳
		۳۴	۳۴	۲	برنامه ریزی و کنترل پروژه	۴
		۳۴	۳۴	۲	اصول و تجربیات و برنامه ریزی مشارکتی در کشورهای در حال توسعه	۵
		۳۴	۳۴	۲	تامین گروههای اجتماعی (زنان ، کودکان ، سالخوردگان ، معلولین)	۶
		۳۴	۳۴	۲	سیاستها و سازمانها ی بخش عمومی	۷
		۳۴	۳۴	۲	جامعه شناسی توسعه	۸
		۳۴	۳۴	۲	خدمات اجتماعی	۹
		۳۴	۳۴	۲	اقتصاد رفاه	۱۰
		۳۴	۳۴	۲	حقوق رفاه اجتماعی	۱۱
					جمع	

فصل سوّم

سرفصل دروس

سرفصل دروس دوره
کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه اجتماعی

روش‌های تحقیق در توسعه و رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: تسلط دانشجویان دوره کارشناسی ارشد به روش‌های تحقیق در حوزه فلسفه روش، اصول و کاربرد آن،

سر فصل درس

- ۱- بحث و بررسی اصول شناخت از دیدگاه معرفت‌شناسی.
- ۲- مبانی اساسی روش شناسی
- ۳- روش‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی
- ۴- مفاهیم و روش‌های کمی و کیفی در علوم اجتماعی
- ۵- شیوه تهیه یک طرح تحقیقی از طرح موضوع، تهیه جارجوب نظری، ساخت متغیرها و...
- ۶- مسائل آماری در تحقیقات اجتماعی

منابع درس

- ۱- همایش در تحقیقات اجتماعی، واس، ترجمه نایبی، نشرنی
- ۲- چگونگی انجام مطالعات اجتماعی، دکتر مهدی طالب، انتشارات امیرکبیر
- ۳- کندوکارها و پنداشته‌ها، دکتر رفیع پور، سهامی انتشار
- ۴- روش تحقیق، دکتر ساروخانی، پژوهشگاه علوم انسانی، جلد اول و دوم

ساختارهای اجتماعی و رفاه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: در این درس ساختارهای عمده اجتماعی و کارکردهای آنها برای دانشجویان تشریح شده و سعی می‌گردد پایگاه‌ها و موقعیت‌های افراد و گروه‌های اجتماعی را در رابطه با رفاه اجتماعی مورد بررسی قرار دهد.

سر فصل درس

۱- کلیات

- تعاریف و مفاهیم مربوط به ساختار اجتماعی و رفاه اجتماعی

- بررسی روابط بین مفاهیم رفاه اجتماعی و ساختارهای مختلف اجتماعی

۲- بررسی رویکردهای اساسی

- رفتار گرایی و نظریه کنش متقابل

- کارکرد گرایی ساختاری

- بررسی نظریه ساختار بندی کیرنز و تمایز بین نظریه‌های کلان (کارکرد گرایی

ساختاری) و نظریه‌های خرد (نظریه کنش متقابل نمادی و پدیدشناسی)

- بررسی نظریه پارسونز، و دیگر رفتار گرایان

۳- عوامل اساسی مؤثر در ساختار اجتماعی

۴- انواع ساختارهای اجتماعی

- مفهوم

- نظام اجتماعی و همسازی

- ساختارهای عمده اجتماعی

- رویکردهای اساسی به مقوله ساختار اجتماعی و عوامل متشکله

- دوام و کارکرد ساختارهای اجتماعی

- رابطه زیر ساخت و رو ساخت نزد مارکس گراها

- چگونگی بیدایش بحران و دگرگونی در این دیدگاه

۵- مقوله رفاه اجتماعی در ارتباط با ساختارهای عمده اجتماعی

- ساختار اجتماعی نهان و آشکار کشورهای صنعتی و رفاه اجتماعی

- ساختار کشورهای سوسیالیستی و سطح رفاه اجتماعی

- ساختارهای کشورهای جهان سوم و رفاه اجتماعی

- ساختارهای اجتماعی در ایران در دوره‌های مختلف و رابطه آن با پدیده فقر و فقر زدانی

- ساختار اجتماعی در دوره تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی
- انقلاب اسلامی و ساختار اجتماعی کشور
- ۶- ساخت اجتماعی و رفاه اجتماعی در ایران
- ساختار خانواده، تحولات مربوط و نقش آن در تأمین و رفاه اجتماعی
- ساختار دولت و رابطه‌اش با عدالت و رفاه اجتماعی
- قشربندی اجتماعی و نقش ساخت اجتماعی در رفاه اجتماعی
- اسلام، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و رفاه اجتماعی

منابع درس

- ۱- تالکوت پارسونز، جامعه‌شناسی آمریکایی، نوشته‌ی گی روشه ترجمه دکتر نیک کهر
- ۲- تالکوت پارسونز، هامیلتون ترجمه علی برزگر

نظریه‌ها و شاخص‌ها و سیاست‌های اجرایی رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: —

هدف: دانشجویان این درس ابتدا به نظریه‌های مربوط به رفاه اجتماعی آشنا شده‌اند و شاخص‌های مربوط به سیاست‌های اجرایی در ایران و جهان مورد بحث و تبادل نظر قرار می‌گیرد.

سر فصل درس

- ۱- مفاهیم و تعاریف رفاه اجتماعی
- ۲- پیدایش مقوله رفاه اجتماعی در جهان و عوامل موثر بر آن
- ۳- عوامل موثر در پیدایش لیبرالیسم اقتصادی و بازتاب‌های آن در اروپا و ایتالیا
- ۴- عواقب و نتایج اعمال سیاست‌های مربوط به لیبرالیسم اقتصادی
- ۵- پیدایش دیدگاه‌ها و مکاتب دیگر از سوسیالیسم‌های تخیلی تا مارکسیسم
- ۶- رفاه اجتماعی پدیده بعد از جنگ دوم جهانی
- ۷- برنامه ریزی و سیاست‌های رفاه اجتماعی
- ۸- دولت‌های رفاه و نتایج مربوط
- ۹- رابطه ساختارهای اقتصادی و رفاه اجتماعی
- ۱۰- رابطه متقابل ویژگی‌های جامعه شناختی و رفاه اجتماعی. نظیر خانواده، مهاجرت، آسیب‌های اجتماعی و...
- ۱۱- رفاه اجتماعی در کشورهای جهان سوم
- ۱۲- رفاه اجتماعی و جهانی شدن اقتصاد
- ۱۳- رفاه اجتماعی در برنامه‌های عمرانی (پنج ساله) کشور تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۱۴- رفاه اجتماعی در برنامه‌های پنج ساله اول و دوم توسعه فرهنگی، اقتصادی و...
- ۱۵- سازمان‌های رفاه اجتماعی در ایران

منابع اصلی:

- ۱- گزارش‌های سمینار رفاه اجتماعی. سازمان برنامه و بودجه سال ۱۳۵۴
- ۲- رفاه اجتماعی. گزارش‌های رفاه اجتماعی سازمان بهزیستی کشور
- ۳- آرتور لیوینگستون. سیاست اجتماعی در کشورهای در حال توسعه. سازمان برنامه و بودجه ۱۳۶۸

4.unesco, Socio - economic analysis and planning, 1988

منابع فرعی:

1. Inoualine approach To Development planning unesco, 1988.

سمینار سازمان‌ها و مسائل رفاه اجتماعی در ایران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیش نیاز:

هدف: آشنائی دانشجویان با سازمان‌های دست‌اندرکار مسائل رفاهی، به ویژه نهادهای سازمان‌های دولتی و عملکرد آنها و همچنین بررسی و شناخت مسائل رفاهی جامعه که متأثر از شرایط زمانی در جامعه ایران پیش می‌آید و هنوز قانونمند و تئوریزه نشده است. شیوه انجام این واحد تشکیل جلسات کلاس و دعوت از مسئولین سازمان‌ها و نهادهای ذیربط و توضیح فلسفه وجودی و زمینه‌های حقوقی و کارکرد.

سر فصل درس

در این درس که از نیم سال سوم به بعد ارائه خواهد شد. به طرح مسائل اساسی مربوط به توسعه و رشد جامعه ایران پرداخته و اثرات آن را در سازمان‌ها و نهادهای مربوط و نیز در مسائل رفاه اجتماعی جامعه مورد بررسی قرار خواهد داد. هر یک از دانشجویان موظف‌اند در طی این درس درباره یک سازمان یا نهاد رفاهی و یا یک مسئله در حوزه رفاه اجتماعی در ایران مطالعاتی انجام داده و مقالات تحقیقی در زمینه موضوعات مشخص شده برای هر دانشجو زیر نظر استاد مربوط ارزیابی و همراه با ارزیابی مشارکت در جلسات سمینار و گفتگو در مورد مسائل مطرح شده. می‌تواند نمره درس مذکور را تشکیل دهد. در عین حال استاد یا استادان درس می‌توانند به برگزاری امتحان در پایان ترم و ارزیابی دانشجو از این طریق اقدام نمایند.

شرایط فرهنگی رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: —

هدف: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با چگونگی تأثیر فرهنگ انسانی بر همه عناصر و عواملی است که معیارهای تعیین رفاه یا رفاه اجتماعی در یک قلمرو زیست محیطی هستند. با چنین شاخص‌هایی می‌توان به بررسی همه پدیده‌های فرهنگی که نقش بهینه‌سازی در رفاه اجتماعی یا تحول عوامل بهزیستی زندگی افراد جامعه دارند پرداخت. شناخت ویژگی‌های فرهنگ در هر منطقه بومی و تحلیل و تفسیر اشاعه آن در نزد همسایگان و تفسیر و تحلیل پذیرش فرهنگ و الگوهای تغییر فرهنگی مهم‌ترین و اساسی‌ترین ابعاد فرهنگ انسانی را در فرایندهای رفاه نشان می‌دهد.

سرفصل درس

فصل اول - شرایط قومی

- ۱- فرهنگ، مفاهیم و عناصر اساسی آن
- ۲- تحول فرهنگی و عوامل مؤثر بر آن
- ۳- توسعه فرهنگی و رفاه اجتماعی
- ۴- فرهنگ پذیری، روند و تأثیر آن بر رفاه اجتماعی
- ۵- رابطه قومیت و رفاه
- ۶- گونه‌شناسی اقوام ایرانی و رفاه
- ۷- تعارض‌های قومی و رفاه
- ۸- فرهنگ قومی / فرهنگ ملی و توسعه رفاه

فصل دوم - شرایط دینی

- ۱- تأثیر متقابل باورهای دینی و رفاه اجتماعی
- ۱-۱- اسلام
- ۱-۲- مسیحیت
- ۱-۳- سایر ادیان

- ۱-۴- اقلیت‌های مذهبی و رفاه اجتماعی (زرتشتیان، مسیحیان، کلیمیان)
- ۱-۵- تعارض‌های دینی و مساله رفاه (تعارض درون - مذهبی، و بین مذهبی)

فصل سوم - شرایط اجتماعی

- ۱- فرهنگ غالب، خرده فرهنگ‌ها و رفاه (ارتباطات، رسانه‌ها، مشارکت سیاسی) جهانی شدن و فرهنگ‌های ملی
- ۲- فرهنگ شهرنشینی و رفاه (فرهنگ غالب و خرده فرهنگ‌های شهری)

۳- فرهنگ روستانشینی و رفاه (فرهنگ غالب و خرده فرهنگ‌های روستایی)
۴- قشربندی اقتصادی جامعه و رفاه ساخت مشاغل (از نقطه نظر طبقه‌بندی اجتماعی).
شرایط کار

۵- سنت، مدرنیته و رفاه، تعارض یا وفاق (تکنولوژی و دگرگونی اجتماعی)

فرهنگ سنتی

فرهنگ مدرن

اشکال ترکیبی

۶- تاثیر فرهنگ بر شاخص‌های زیستی

۷- رابطه متقابل فرهنگ و محیط زیست

منابع اصلی:

1. Unesec, Culture et Developpment 1991.

۲- دکتر محمود روح الامینی. زمینه فرهنگ‌شناسی، ۱۳۶۹، نشر عطارد

منابع فرعی:

۱- دکتر اصغر عسکری خانقاه، تحول فرهنگی و الگوهای آن، مجموعه مقالات سمت، ۱۳۷۱

نابرابری و قشربندی اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: —

هدف: دانشجویان در این درس با مفاهیم نابرابری و قشربندی آگاه شده و پس از آشنایی آنها با نظریات و دیدگاه‌های مطرح در این زمینه، عوامل مؤثر در نابرابری اجتماعی و زمینه‌های قشربندی اجتماعی را مورد بررسی قرار می‌دهند.

سرفصل درس

۱- کلیات

- مفاهیم و تعاریف واژه‌های اساسی: نابرابری، عدالت اجتماعی، مساوات، طبقه اجتماعی، قشربندی اجتماعی و...

- رویکردهای عمده به نابرابری، مساوات، طبقات و اقشار اجتماعی

۲- نظریه‌های قشربندی و نظام‌های طبقاتی

- نظریه‌های لیبرالیستی

- نظریات سوسیالیستی

- نظریه‌های مارکسیستی

- نظریه‌های ماکس وبر

- نظریه‌های جدید در مورد طبقه اجتماعی

- ماهیت طبقه

- ویژگی‌های نظام طبقاتی

۳- نظریه‌های جدید در مورد طبقه و قشر اجتماعی

- نظرات پارکین

- نظرات اریک اولین رایت و...

۴- طبقات در جوامع امروزی

- طبقات بالا، متوسط و پائین

- آگاهی طبقاتی و رویکردهای گوناگون در این مورد

۵- ثروت و درآمد و تفاوت‌های مربوط

۶- جنسیت و قشربندی اجتماعی
- طبقات اجتماعی و جنسیت
- جنسیت و قشربندی اجتماعی

۷- تحرک اجتماعی
- تحرک نزولی
- تحرک صعودی
- فرصت‌های تحرک
- مسائل اجتماعی تحرک
- تحرک در جوامع مختلف و عوامل موثر بر آن

۸- فقر و نابرابری
- تعریف فقر و انواع فقر
- عوامل موثر بر فقر مطلق و نسبی
- فقر و مسائل بین‌المللی
- خط فقر و حداقل ملی
- فقر زدائی

۹- عدالت اجتماعی و اقتصادی در دیدگاه اسلام
- عدالت اجتماعی در قانون اساسی
- اقدامات مربوط به تأمین اجتماعی
- فقر زدائی در ایران

منابع اصلی:

۱- ادوارد اچ کرب، قشربندی اجتماعی، مرکز نشر، ترجمه محمد سیاهپوش، احمد رضا غروی
زاد، ۱۳۷۳.

۲- دکتر حسین اریبی، طبقات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی

منابع فرعی:

۱- دکتر ابراهیم انصاری، نابرابری‌های اجتماعی

نظریه‌های مشارکت و سازمان‌های مشارکتی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز:

هدف: آگاهی دانشجویان از پدیده مشارکت و نظریه‌های مشارکتی و سیر تاریخی آنها و حوزه‌های مختلف مشارکت، به ویژه مشارکت جامعه در توسعه و برنامه‌های مشارکتی و نیز آشنایی دانشجویان با سازمان‌ها و نهادهای مشارکتی

سر فصل درس

الف: مشارکت

- ۱- مفهوم مشارکت و تعریف آن از دیدگاه‌های مختلف
- ۲- توسعه تاریخی مشارکت و نقش آن در ادوار مختلف زندگی بشر
- ۳- نظریه‌های مشارکتی
- ۴- مشارکت و توسعه اقتصادی - اجتماعی
- ۵- حوزه‌های مشارکت در دوران جدید و رابطه آنها با یکدیگر
 - مشارکت سیاسی
 - مشارکت اقتصادی
 - مشارکت اجتماعی
- ۶- بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت اقشار مختلف اجتماعی

ب: سازمان‌های مشارکتی

- ۱- ضرورت تشکیل سازمان‌های مشارکتی
- ۲- انواع سازمان‌های مشارکتی در دوره‌های مختلف زندگی بشر
- ۳- کارکرد سازمان‌های مشارکتی

منابع اصلی:

۱- بیبتراولکی، دیوید مارسون. رهیافت‌های مشارکت در توسعه روستایی. ۱۳۷۰. جهاد سازندگی

2- S.N. Bhattacharaya, Rural Economic growth

منابع فرعی:

1- K.N. Baisya, D.D. Madi. Decentralized planning 1989, india

۲- همدنیاس، ب. و. ویکرامانایک. در سنامه برنامه ریزی توسعه روستایی

روش‌ها و تکنیک‌های برنامه ریزی رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش‌نیاز: —

هدف: در این درس دانشجویان پس از آشنایی با مفاهیم و روش‌های برنامه‌ریزی، روش‌های برنامه‌ریزی اجتماعی را مورد بررسی قرار داده و سعی می‌شود آنها با تکنیک‌ها و فنون مربوط به برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی آشنا شوند.

سر فصل درس

۱- کلیات

- مفاهیم برنامه‌ریزی و تحولات مربوط
- سابقه برنامه‌ریزی در دنیا و در ایران
- مختصری از برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی در ایران و جهان

۲- دیدگاه‌ها و رویکردهای برنامه‌ریزی اجتماعی
- سابقه

- دیدگاه‌های لیبرالیستی
- اثرات انقلاب صنعتی در چارچوب لیبرالیسم در کشورهای صنعتی
- دیدگاه‌های اصلاح طلبان
- نظریات سوسیالیسم تخیلی
- سوسیالیسم - مارکسیسم و مقوله برنامه‌ریزی اجتماعی
- دیدگاه لیبرالیسم سوسیالیسم و رفاه اجتماعی

۳- برنامه‌ریزی

- سابقه

- انواع برنامه‌ریزی
- برنامه‌ریزی‌های اجتماعی
- تفاوت‌های اساسی برنامه‌ریزی اجتماعی در نظام‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی

۴- تکنیک‌های برنامه‌ریزی در رابطه با بخش‌های اجتماعی

- تکنیک‌های برنامه‌ریزی جمعیتی
- تکنیک‌های برنامه‌ریزی‌های درمانی بهداشتی
- تکنیک‌های برنامه‌ریزی‌های تأمین اجتماعی
- تکنیک‌ها و فنون برنامه‌ریزی‌های حمایتی

۵- الگوهای برنامه ریزی رفاه اجتماعی
- الگوهای کشورهای صنعتی
- الگوهای کشورهای سوسیالیستی
- الگوهای کشورهای جهان سوم

۶- تحلیل برنامه ریزهای اجتماعی و تکنیک‌های مربوط در ایران
- معرفی و نقد تکنیک‌های برنامه‌های رفاه اجتماعی در برنامه‌های عمرانی کشور
- تشریح تکنیک‌های فعلی برنامه ریزی رفاه اجتماعی در سطح کلان
- تشریح برنامه‌ها و تکنیک‌های برنامه ریزی رفاه اجتماعی توسط سازمان‌های غیر
دولتی در ایران.

منابع درس:

الف: منبع اصلی:

1- Tones Haward, Social welfare in Third World 1990, Macmillan U.K.

ب: منبع فرعی

1- Mohhab ul Hag. Human Development in South Asia 1998, Oxford Univ. Press, U.K.

کارکردها و سیستم‌های کمک‌رسانی سنتی و جدید
(مقایسه تاریخی و تطبیقی)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: -

هدف: در این درس سعی دارد دانشجویان با نظام‌های مختلف کمک‌رسانی و مددکاری سنتی و مکانیسم‌های مربوط آشنا گردیده و به کارکردهای مربوط و عوامل مؤثر در آنها آگاه گردیده، شرایط و زمینه‌های تضعیف کارکردهای مکانیسم‌های سنتی و عوامل مؤثر در پیدایش نظام‌ها و شیوه‌های جدید را مورد مطالعه قرار دهند.

سر فصل درس

۱- کلیات:

- تعاریف و مفاهیم مربوط به دیکریاری و معاونت و کمک‌رسانی‌های اجتماعی
- شیوه‌ها و سازمان‌های مربوط به کمک‌رسانی‌های در جوامع سنتی
- ارتباط دیکریاری‌های اجتماعی با ساختار اجتماعی

۲- مکانیسم‌های عمده کمک‌رسانی در جوامع مختلف

- کارکردهای هر شیوه
- رابطه شیوه‌ها و حجم و میزان آنها با سوانح طبیعی و حوادث اجتماعی
- ساختار فرهنگی جوامع و نقش آنها در تقویت، تضعیف و... این شیوه‌ها
- انواع شیوه‌های دیکریاری بر حسب شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی

۳- نقش نهادهای اجتماعی در مکانیسم‌های معاونت اجتماعی

- نقش خانواده به عنوان اساسی‌ترین نهاد اجتماعی در شیوه‌های کمک‌رسانی
- نقش طایفه، قوم و... در کمک‌رسانی
- نقش محله، گروه اجتماعی و اجتماعات در ماهیت و میزان و شیوه‌های مددکاری
عمومی

- نقش جوامع منطقه‌ای و بین‌المللی در کمک‌رسانی

۴- عوامل مؤثر بر کاهش و یا ترک مکانیسم‌های سنتی کمک‌رسانی

- توسعه شهرنشینی و گسترش روابط شهر و روستا
- اثرات جمعیت در پیدایش برخی از سوانح و گسترش برخی از آنها
- پیدایش مفاهیم تازه‌ای از دولت و... دولت رفاه

- بررسی سایر عوامل مؤثر در تضعیف و ترک این معاضدت‌های اجتماعی

- ۵- زمینه‌های پیدائی شیوه‌ها و مکانیسم‌های جدید
- تغییر وظایف و کارکردهای دولت، دولت محلی و...
- پیدایش سازمان‌های غیر دولتی (N.G.O) و کارکردهای این نوع سازمان‌ها
- سازمان‌های بین‌المللی غیر دولتی مثل هلال احمر، صلیب سرخ و...
- کارکردهای این سازمان‌ها در ارائه کمک‌های فوری به آسیب دیدگان از سوانح
- گسترش خطرات ناشی از حوادث طبیعی مثل سیل، زلزله، طوفان و...

۶- مفهوم جدید تأمین اجتماعی و گسترش کارکردهای مربوط

- مفاهیم تأمین اجتماعی
- نقش بیمه و نظام‌های بیمه‌ای در این میان
- نقش نظام‌های حمایتی در شیوه‌های کمک رسانی عمومی

۷- نقش دین و بنیادهای مذهبی در کمک رسانی در گذشته و حال

- ۸- بررسی عمده‌ترین سازمان‌های مدد رسانی در جهان و ایران
- کلیسا و نقش آن در کمک رسانی‌ها و ارائه خدمات به اشناری از افراد جامعه سازمان‌ها
- و تشکیلات در رابطه با مؤسسات بزرگ اقتصادی (بنیاد فورد...)
- سازمان‌های خیریه‌ای و مدد رسانی در ایران در رابطه با مؤسسات مذهبی
- سازمان‌های مردمی و غیر دولتی
- سازمان‌های صنفی
- سازمان‌های غیر دولتی عمومی مثل کمیته امداد حضرت امام (ره)
- بنیادها و سازمان‌های خیریه‌ای و حمایتی در ایران

- ۹- بررسی تجربه کمک رسانی به آسیب دیدگان در ایران
- به هنگام جنگ تحمیلی
- به هنگام بروز حوادث طبیعی مثل سیل و زلزله
- در سایر مواقع مثل مسائل و مشکلات اجتماعی نزد گروه‌ها و اقشار خاص

- ۱۰- بررسی تطبیقی و مقایسه‌ای نظام‌های کمک رسانی
- مقایسه نظام‌های سنتی کمک رسانی
- مقایسه تاریخی نظام‌های کمک رسانی در کشورهای صنعتی و جهان سوم
- مقایسه تطبیقی نظام‌های کمک رسانی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه
- نتیجه‌گیری

منابع درس:

- ۱- فرهنگ یاریگری، دکتر فرهادی، انتشارات امیرکبیر
- ۲- شیوه‌های همیاری در ایران، جزوه درسی، دکتر مهدی طالب، دانشکده علوم اجتماعی
- ۳- جامعه‌شناسی سوانح طبیعی، دکتر ژاله شادی طلب، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- ۴- خودیاری در سوانح طبیعی، دکتر مهدی طلب، کمیته فرعی زلزله ستاد حوادث غیر
مترقبه
- ۵- تأمین اجتماعی چاپ هفتم با تجدید نظر دانشگاه امام رضا(ع) مشهد

برنامه ریزی اجتماعی

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش‌نیاز: —

هدف: در این درس دانشجویان با اصول برنامه ریزی اجتماعی و نظریه‌های عمده موجود در این زمینه آشنا می‌شوند.

سر فصل درس

- ۱- مفاهیم: کلیات درباره برنامه ریزی توسعه اجتماعی
 - تعاریف و مفاهیم برنامه ریزی توسعه
 - چگونگی پیدایش برنامه ریزی علمی توسعه
 - ماهیت برنامه ریزی اجتماعی و اقتصادی
- ۲- مراحل و روش‌های برنامه ریزی توسعه اجتماعی - اقتصادی
 - مدل‌های اقتصادی و کاربرد آنها در برنامه ریزی توسعه
 - روش‌های Normative در برنامه ریزی توسعه
 - روش‌های آماری - ریاضی در برنامه ریزی
 - مراحل عمده برنامه ریزی اقتصادی - اجتماعی
 - گذشته نگری و ارزیابی وضعیت موجود
 - هدف سازی و سیاست گذاری
 - چگونگی تخصیص منابع
 - چگونگی تهیه طرح در برنامه‌های اجرایی
- ۳- تهیه و تنظیم طرح و پروژها
 - ارزیابی اقتصادی
 - ارزیابی فنی پروژها
 - ارزیابی اجتماعی طرح‌ها و پروژها
- ۴- ارزشیابی و نظارت برنامه در طرح‌ها
- ۵- فرآیند اطلاعات و برنامه‌ریزی
- ۶- برنامه ریزی اجتماعی - اقتصادی ایران

منابع اصلی:

- ۱- آرثور لیوینگستون. سیاست اجتماعی در کشورهای در حال توسعه. ترجمه دکتر حسین عظیمی. سازمان برنامه و بودجه. ۱۳۶۸.

2. Unesco, Soad Aspects of Economic Development in Latin America

منابع فرعی:

۱- سازمان برنامه و بودجه، کاربرد شاخص‌های اجتماعی در برنامه ریزی توسعه

2. Unesco, Applicability of indicators of Socio Economic Development
Planing

جمعیت و رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: —

هدف: درس آشنا کردن دانشجویان با مبانی برنامه ریزی های جمعیتی در بطن برنامه های کوتاه مدت، میان مدت و دراز مدت توسعه اقتصادی و اجتماعی است. این درس با زمینه های کمی و مقداری با تأکید بر پیش بینی جمعیت شروع و سپس به زمینه های کیفی و ارتباط متقابل جمعیت و نیازها به خصوص آن دسته ارتباطها که در برنامه ریزی های توسعه از اولویت برخوردار است می پردازد.

سر فصل درس

- آمارهای جمعیتی مورد نظر در برنامه ریزی های توسعه

میزان های باروری، مرگ و میر و رشد جمعیت

جمعیت مبدأ و پیش بینی جمعیت برای طول دوره برنامه ریزی

پیش بینی جمعیت برای گروه های نسبی خاص

افراد لازم التعلیم

نوزادان و اطفال

نیروی انسانی

سالخوردگان

- نیازهای ملحوظ در برنامه ریزی توسعه در ارتباط با جمعیت

اشتغال و نیروی انسانی

آموزش

بهداشت

مسکن

تغذیه و سیستم های کشاورزی

خدمات اجتماعی و رفاهی

- سیاست‌های جمعیتی
سیاست‌های تعدیل رشد جمعیت
سیاست‌های توزیع متناسب جمعیت

منابع درس جمعیت و رفاه اجتماعی:
منابع فارسی:

پولارد و دیگران، روش‌های تحلیل جمعیت (ترجمه مرکز جمعیت‌شناسی شیراز)، ۱۳۶۵.
تودارو، توسعه اقتصادی در جهان سوم (ترجمه غلامعلی فرجادی)، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۴.

کتابی، احمد، نظریات جمعیت‌شناسی، انتشارات اقبال، ۱۳۶۴.
امین زاده، فرخ، جمعیت‌شناسی کار، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۵۸.
زنجان‌ی - میرزایی، شادپور، جمعیت، توسعه و بهداشت باروری، نشر بشری، ۱۳۷۸.

منابع انگلیسی:

- Jones, Gauin, Population Dynamics and Edvcational Planning, Ilo, 1990.
- United Nations, Escap, Research Requirments for In tegrationg Population into Development planning, 1988.
- United Nations, Population and Development planning, 1993.
- Robinson, Warren, Population and Development planning. Population Covncil, 1975.
- Stamper, Population and Planning in Developing Nations, 1977.

برنامه ریزی منطقه‌ای و آمایش سرزمین:

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: هدف از این درس آشنا ساختن دانشجویان با مفاهیم اصول و روش‌های برنامه ریزی منطقه‌ای و آمایش سرزمین و آگاهی دانشجویان به تجربیات ایران و جهان در این زمینه است.

سر فصل درس

- ۱- کلیات، تعاریف و مفاهیم اساسی توسعه منطقه‌ای، تیپولوژی منطقه، مسائل و مشکلات روش‌شناسی منطقه‌ای.
- ۲- دیدگاه‌ها و نظریه‌ها درباره توسعه منطقه‌ای و آمایش سرزمین (نظریه‌های اقتصاد دانان کلاسیک و نئوکلاسیک درباره توسعه منطقه‌ای، فضا در اقتصاد، اصول و مبانی تئوری مکان‌یابی، تحلیل نظریه‌ها و روش‌های شهری - منطقه‌ای، (کریستالر، لوش و...) نظریات جدید درباره توسعه منطقه‌ای، مراکز رشد و قطب‌ها توسعه فضا و توسعه.
- ۳- دیدگاه‌های جدید جامعه‌شناسی و اکولوژیک درباره توسعه پایدار نظرات مکاتب جامعه‌شناسی محیطی درباره توسعه و فضا.
- ۴- نظرات و دیدگاه‌ها درباره برنامه ریزی منطقه‌ای، الگوهای برنامه ریزی منطقه‌ای، شیوه‌ها و روش‌های برنامه ریزی و تحلیل منطقه‌ای، بررسی مشکلات روش شناختی.
- ۵- تجربیات و سوابق برنامه ریزی آمایش سرزمین در ایران و جهان.

منابع اصلی:

- ۱- نایلز هنسن و دیگران، سیاست‌گذاری منطقه‌ای در جهان در حال دگرگونی، ۱۳۷۶.
- ۲- ژموند، ف باراک، آمایش سرزمین، مرکز مطالعات برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی.

۱۳۷۳

منابع فرعی:

- ۱- مابوکونج و میسرا، توسعه منطقه‌ای، روش‌های نو، سازمان برنامه و بودجه

برنامه ریزی و کنترل پروژه

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش نیاز: -

هدف: هدف این درس آشنا نمودن دانشجویان با اصول و مبانی ارزشیابی و نظارت بر طرح‌ها و پروژه‌های توسعه و رفاه می‌باشد.

سر فصل درس

۱- مقدمات و کلیات

- تعاریف و مفاهیم ارزشیابی و نظارت پروژه
- زمینه و تاریخچه نظارت و ارزشیابی طرح‌ها
- ماهیت و انواع طرح‌ها

۲- فرآیند شکل‌گیری طرح‌ها و پروژه‌ها و مراحل آن

۳- روش‌شناسی نظارت و ارزشیابی

الف - رویکردها و نظام‌های مختلف ارزشیابی

- دیدگاه مدیریت

- نظارت و سیستم اطلاعات و ارتباطات

- دیدگاه ارزشیابی هزینه و فایده یا ارزیابی بر مبنای پیشرفت‌های فیزیکی و مالی

- ارزیابی بهره‌وران

- ارزشیابی درون پروژه‌ای

دیدگاه سنجش نهادها (تولید و تغییر) پروژه‌ها

- ارزیابی پیامدها

- دیدگاه مشارکتی

ب - روش‌های ارزشیابی طرح‌های مختلف

- ملی

- منطقه‌ای

- محلی

ج - روش‌های تکنیک‌های ارزشیابی

- ارزشیابی ابعاد فنی و غیر فنی

- شاخص سازی
- متون و شیوه‌های آماری و غیر آماری

د- ارزیابی نظام‌های ارزشیابی

- ۴- تجربه کشورها (عوامل و موانع) در ارزیابی پروژه‌ها
- تجربه کشورهای توسعه یافته
- تجربه کشورهای توسعه نیافته
- تجربه ایران

منابع اصلی:

- ۱- پرایرکی تینگر، تحلیل اقتصادی طرح‌های کشاورزی، ترجمه دکتر کوپامی
2- M.D. Little, J.A. Mirrlees, Project Appraisal and Planning for
Deuelopoin Countries

منابع فرعی:

- ۱- دکتر شهنام طاهری، ارزیابی اقتصادی طرح‌ها، ۱۳۶۲
۲- نظارت و ارزشیابی توسعه روستایی، تجربه‌هایی از آسیا، ترجمه سعید کیاکجوری،
ناشر، سازمان برنامه و بودجه

اصول و تجربیات و برنامه ریزی مشارکتی در کشورهای در حال توسعه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: —

هدف: آشنایی دانشجویان با زمینه‌های عینی و عملی اصول و روش‌های برنامه ریزی مشارکتی است. با توجه به اینکه در طول سه دهه اخیر کشورهای مختلف و به ویژه در جوامع در حال توسعه کاربرد برنامه ریزی مشارکتی مورد توجه فراوان قرار گرفته و ادبیات فراوانی در این زمینه حاصل شده است و شیوه‌های جلب و جذب مشارکت مردم در طرح‌های عمرانی و رفاهی تجربه و تنوریزه گردیده است، آگاهی با این دستاوردها و درک عمیق آنها، دانشجویان و دانش‌آموختگان این رشته را آماده می‌سازد تا در تطبیق این تجربیات با شرایط جامعه ما و کاربرد آنها در ایران توانا تر عمل کنند.

سر فصل درس

بخش اول: کلیات

- ۱- پیشینه شکل‌گیری برنامه‌های مشارکتی در جهان
- ۲- سابقه کاربرد برنامه‌های مشارکتی در کشورهای جهان سوم
- ۳- زمینه‌های کاربرد برنامه‌های مشارکتی در جامعه شهری و جامعه روستایی در کشورهای جهان سوم
- ۴- اصول عملی برنامه‌های مشارکتی در کشورهای جهان سوم در بخش روستایی
- ۵- آثار و نتایج برنامه‌های مشارکتی در مقایسه با برنامه‌های غیر مشارکتی (از بالا)
- ۶- سازماندهی ویژه برنامه‌های مشارکتی در تدوین و اجرا
- ۷- کلیاتی درباره مشکلات و موانع برنامه ریزی مشارکتی در عمل

بخش دوم: تجربیات در کشورهای مختلف

- ۱- تجربیات برنامه ریزی مشارکتی در قاره آسیا
 - ۲- تجربیات برنامه ریزی مشارکتی در قاره آفریقا
 - ۳- تجربیات برنامه ریزی مشارکتی در قاره آمریکا
- بخش سوم: جمع بندی و نتیجه‌گیری

منابع اصلی:

- ۱- برنامه ریزی در سطح محلی و توسعه روستایی، ترجمه عباس مخیر، ناشر سازمان برنامه و بودجه
 - ۲- والتر استور، فردریک نابلور، توسعه منطقه‌ای، روش‌های نو، سازمان برنامه و بودجه
- منابع فرعی:

۱- پل هریسون، فردای جهان سوم.

تامین گروه‌های اجتماعی (زنان، کودکان، سالخوردگان و معلولین)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: آشنا شدن دانشجویان با مسائل رفاهی گروه‌های مختلف اجتماعی نظیر جوانان، زنان، سالمندان، معلولین، کودکان و... است. شناخت مسائل این گروه‌ها از ابعاد مختلف و دیدگاه‌های متفاوت صورت خواهد گرفت و علاوه بر طرح بر مسائل نظری و شرایط و مسائل رفاهی گروه‌های اجتماعی در ایران نیز تأکید خواهد شد.
ب- این درس می‌تواند در هر ترم به تشخیص گروه آموزشی برای یکی از گروه‌های اجتماعی بطور مستقل ارائه شود.

سر فصل درس

- ۱- شناخت گروه‌های اجتماعی و جایگاه مسائل رفاهی آنان در جامعه
- ۲- نظریه‌های مربوط به گروه اجتماعی مورد بررسی
- ۳- نقش‌ها و کارکردهای گروه اجتماعی و جایگاه آن در جامعه
- ۴- نیازهای رفاهی گروه اجتماعی
- ۵- قوانین و مقررات مؤثر در رفاه گروه اجتماعی
- ۶- عوامل فرهنگی - اجتماعی تأثیرگذار بر رفاه گروه اجتماعی
- ۷- شرایط اقتصادی و رفاه گروه اجتماعی
- ۸- اشتغال و رفاه گروه اجتماعی
- ۹- سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی و ملی و کلی و رفاه گروه اجتماعی
- ۱۰- خانواده و رفاه اجتماعی

منابع درس:

- ۱- تأمین اجتماعی، دکتر مهدی طالب، استان قدس رضوی
- ۲- انتشارات موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، سازمان تأمین اجتماعی
- ۳- انتشارات ISSA انجمن جهانی تأمین اجتماعی (گروه‌های خاص)

سیاست‌ها و سازمان‌های بخش عمومی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: هدف این درس آشنا ساختن دانشجویان با رویکردها، چارچوب مختلف تحلیل فرآیندها، سیاست‌ها و سازمان‌های عمومی در ارتباط با رفاه اجتماعی. فهرست موضوعات مورد بحث در این درس

سر فصل درس

۱- کلیات

- آشنائی با مفاهیم و تعاریف سیاست عمومی

- زمینه‌ها و تاریخچه پیدایش سیاست عمومی و سازمان‌های عمومی

- رابطه سیاست عمومی با رشته‌های مختلف علوم اجتماعی

۲- تحلیل کلان سیاست‌های عمومی

- رویکردهای سیاست عمومی در تحلیل کلان

- تحلیل فرایند سیاست عمومی

- مدل‌های سیاست عمومی

- پارادایم‌ها و تغییر آنها در تحلیل سیاست‌های عمومی

۳- تحلیل مبانی سیاست‌های عمومی

- رویکردهای اساسی

- نوع‌شناسی (تیپولوژی) مسائل سیاست عمومی

- نظریه‌های مارکسیستی و رویکردهای انتقادی

- رویکردهای مختلف شامل کثرت گرایی، تحلیل، شبکه‌ای، جهانی شدن و سیاست‌های عمومی و...

۴- تحلیل در سطح خرد

- چارچوبهای تصمیم‌گیری

- رویکردها و دیدگاه‌ها شامل دیدگاه قدرت تصمیم‌گیری، دیدگاه عقلانیت، انتخاب

عمومی، نهادی، روانشناختی و...

- نقد سیاست عمومی در سطح خرد

۵- سازمان‌های عمومی

- زمینه‌های پیدایش سازمان‌های عمومی

- تعاریف و کارکردهای سازمان‌های عمومی

- سیاست‌های عمومی و سازمان‌های عمومی

- سازمان‌های عمومی در جهان و در ایران کارکردها، مسائل و مشکلات

۶- تحلیل خدمت رسانی

- رویکردها و نظام اجرایی سیاست عمومی

- اجراء، ارزیابی، تغییر و نتایج

۷- ارتباط متقابل تحلیل‌ها در سطوح مختلف

۸- مروری بر سیاست‌های عمومی

منابع اصلی:

۱- دکتر سید مهدی الوانی، تصمیم‌گیری و تعیین خط مشی دولتی، سمت

2- Parsons, luayne (1995) Public Policy: An introduction to The Theory and Praetice of Policy Anodysis, U.K.

منابع فرعی:

۱- ا.ج. ایگورانسف و جی مک دانل، استقرار مدیریت استراتژیک، ترجمه دکتر عبدالله

زندیه، سمت ۱۳۷۵.

جامعه‌شناسی توسعه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: —

هدف: جامعه‌شناسی توسعه آشنا ساختن دانشجویان با ابعاد جامعه‌شناختی توسعه است. در قالب این درس دانشجو با عوامل اجتماعی مؤثر در توسعه، نهادی اجتماعی تأثیرگذار آشنا می‌شود و تفاوت‌های موجود در این زمینه در دیدگاه‌ها و نظریات مختلف طرح می‌شود.

سر فصل درس

۱- اصطلاحات و مفاهیم

توسعه، دگرگونی اجتماعی، توسعه نیافتگی، جهان سوم، کشورهای در حال توسعه، کشورهای توسعه نیافته، کشورهای عقب‌نمه داشته شده، کشورهای کم توسعه رشد اقتصادی، توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی، توسعه سیاسی، توسعه انسانی، توسعه برون‌زا، توسعه درون‌زا، نوسازی، وابستگی توسعه پایدار

۲- سیاست‌های نابرابری و توسعه

مفهوم فقر، مفهوم معیشتی فقر، فقر به مثابه محرومیت نسبی، جهان سوم و فقر، تله محرومیت، سطوح توسعه، راهبردهای توسعه و نابرابری، راهبر مبتنی بر نیازهای اولیه، راهبرد افزایش تولید ناخالص ملی، راهبرد توسعه از پائین، توسعه شهری در مقابل توسعه روستایی، توسعه کشاورزی در مقابل توسعه صنعت، تکنولوژی کاربر در مقابل تکنولوژی سرمایه بر، تحرک در مقابل عدم تمرکز، برنامه ریزی فیزیکی در مقابل برنامه ریزی اقتصادی، اجتماعی

۳- بسترهای تغییر و تحول در کشورهای جهان سوم

شهرنشینی، فرایند شهرنشینی، شهرنشینی در قالب نظریه نوسازی، تفاوت میان شهرنشینی در کشورهای توسعه یافته و جوامع در حال توسعه، نظریه مترویل - امار در شهرهای جهان سوم

جمعیت: بررسی روند تاریخی افزایش جمعیت، مراحل انتقالی جمعیت در اروپای غربی، مراحل انتقالی جمعیت در کشورهای جهان سوم، مسائل و مشکلات جمعیتی در جهان سوم آموزش و پرورش: نقش آموزش و پرورش در توسعه جهان سوم، نقش آموزش و پرورش در توسعه صنعتی، نظریه‌های مهم در باب نقش آموزش و پرورش در توسعه، وضعیت تشکیل سرمایه انسانی در جهان سوم، عدم تعادل‌های آموزشی در کشورهای مختلف جهان آموزش فنی و حرفه‌ای

۴- جامعه‌شناسان کلاسیک و اندیشه گذار

مراحل توسعه اجتماعی از نظر صاحب نظران متقدم، تصمیم‌بندی جوامع بر حسب

سنتی و مدرن، ویژگی‌های جامعه سنتی و جامعه صنعتی از دید صاحب نظران متقدم

منابع اصلی:

- ۱- دکتر مصطفی ازکیا، جامعه‌شناسی توسعه، کلمه، ۱۳۷۷
- ۲- دکتر مصطفی ازکیا، مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی روستایی، اطلاعات، چاپ چهارم، ۱۳۷۵

منابع فرعی:

- ۱- مرتضی قره باغیان، اقتصاد رشد و توسعه، جلد اول و دوم، نشر نی، ۱۳۷۲
- 2- P.F. Lesson, M.M. Minogue, Perspective on Dewlopmnt, 1986.

خدمات اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: —

هدف: تاریخچه شکل‌گیری مبحث خدمات اجتماعی، بعنوان یک حوزه آموزش بین رشته‌ای و کاربردی، ارتباط نزدیک و مستحکم آن را با مقوله رفاه اجتماعی نشان می‌دهد. بدین ترتیب که خدمات اجتماعی، یکی از ابزارهای مهم شناخت محدودیت‌های گروهی و مشکلات فردی برای دستیابی به زندگی بهتر و بهره‌برداری عقلانی‌تر از شرایط و امکانات موجود می‌باشد. لذا وظیفه آن یکی، نمایاندن موانع و مشکلات فراروی اشخاص و قشرها و گروه‌های مختلف در تأمین شرایط بهتر برای زندگی و دیگر هدایت و حمایت افراد به منظور حرکت در این راستا و تصحیح مسیر می‌باشد.

هدف این درس آشنا ساختن دانشجویان این رشته با مفاهیم، اصول و روش‌های خدمات اجتماعی است تا بتوانند برنامه ریزی برای توسعه رفاه اجتماعی را به خوبی با ارائه خدمات اجتماعی مناسب مرتبط و هماهنگ سازند.

سر فصل درس

۱- تاریخچه خدمات اجتماعی

۱-۱- پیدایش و شکل‌گیری خدمات اجتماعی در جهان

۱-۲-۱- تأثیر تحولات قرن‌های هجدهم و نوزدهم با تأکید بر انقلاب صنعتی

۱-۲-۲- شکل‌گیری نظریه دولت رفاه و خدمات اجتماعی

۱-۳-۲- تحول خدمات اجتماعی در جهان در دو قرن اخیر

۱-۲- سابقه خدمات اجتماعی در ایران و تحول آن

۲- مفاهیم، اصول، انواع

۲-۱- مفهوم خدمات اجتماعی و تحول آن در طول تاریخ

۲-۲- رابطه خدمات اجتماعی و رفاه اجتماعی

۲-۳- کاربرد علوم اجتماعی در خدمات اجتماعی

۲-۴- اهداف خدمات اجتماعی

۲-۵- اصول اساسی خدمات اجتماعی

۲-۵-۱- ارزش‌های انسانی و اخلاقی در خدمات اجتماعی

۲-۵-۲- مسئولیت‌پذیری اجتماعی

۲-۵-۳- دگرخواهی خودیاری و دیگریاری در خدمات اجتماعی

۲-۶- نظریات و دیدگاه‌های خدمات اجتماعی

۲-۶-۱- دیدگاه‌های جامعه‌شناختی

۲-۲- دیدگاه‌های روان شناختی

۲-۳- دیدگاه‌های انسان شناسانه

۲-۷- نوع بندی خدمات اجتماعی

۲-۷-۱- خدمات اجتماعی فردی بنیان‌ها، اهداف

۲-۷-۲- خدمات اجتماعی گروهی - بنیان‌ها، اهداف

۳- سازماندهی و سازمان‌های خدمات اجتماعی در ایران (با اشاره‌ای به جهان)

منابع اصلی:

۱- هلن هریس پرلمن، مددکاری اجتماعی، انتشارات جیبی

۲- عزت الله سام آرام، مددکاری اجتماعی در ایران، دانشکده علوم اجتماعی

اقتصاد رفاه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: —

هدف: از تدریس اقتصاد رفاه آشنا شدن دانشجویان با تکنیک‌های ارزیابی مطلوبیت اجتماعی، راه‌های مختلف تخصیص منابع، کالاها و خدمات و شاخص‌های اندازه‌گیری رفاه اجتماعی مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و ارزیابی آمار سیاست‌های رفاه اجتماعی بر متغیرهای اقتصاد کلان است.

سرفصل‌های پیشنهادی

- ۱- مفهوم، اهمیت و هدف اقتصاد رفاه اجتماعی
- ۲- شاخص‌های اندازه‌گیری رفاه اجتماعی
- ۳- بهینه پارتو
- ۱-۳- بهینه پارتو برای مصرف
- ۲-۳- بهینه پارتو در حالت عمومی
- ۳-۳- بهینه پارتو در شرایط رقابت کامل
- ۴-۳- بهینه پارتو در شرایط رقابت ناقص
- ۵-۳- رقابت ناقص در مصرف
- ۶-۳- رقابت غیر کامل در بازار کالا
- ۷-۳- رقابت ناقص در بازار عوامل
- ۴- بی‌آمدهای خارجی در مصرف و تولید و بهینه پارتو
- ۱-۴- توابع مطلوبیت وابسته به یکدیگر و رفاه اجتماعی
- ۲-۴- کالاهای عمومی و رفاه اجتماعی
- ۳-۴- تعادل لیئندال و رفاه اجتماعی
- ۵- بی‌آمدهای خارجی در تولید و مصرف و رفاه اجتماعی
- ۶- توابع رفاه اجتماعی
- ۱-۶- تعیین یک بهینه رفاه
- ۲-۶- رجحان و بی‌تفاوتی اجتماعی
- ۷- قضیه عدم امکان آرو
- ۸- توزیع درآمد و رفاه اجتماعی
- ۹- نظریه بهینه دوم
- ۱۰- تأثیر سیاست‌های اقتصادی دولت بر رفاه اجتماعی
- ۱۰-۱- سوپسیدها

۲-۱۰- مالیت‌ها

۳-۱۰- هزینه‌ها

۱۱- ارزیابی اقتصادی سیاست‌های تامین اجتماعی در ایران

۱-۱۱- توزیع و عدلت

۲-۱۱- کارایی و توسعه

۱۲- تاثیر سیاست‌های رفاه اجتماعی و متغیرهای کلان کشور

۱-۱۲- اشتغال

۲-۱۲- سطح قیمت‌ها

۳-۲- سطح تولید

منابع درس:

- تنوری اقتصاد خرد، هندرسون و کوانت، ترجمه دکتر مرتضی قره باغیان و دکتر جمشید پوریان (رهیافت ریاضی)
- تنوری اقتصاد خرد، لیارد، ترجمه: عباس شاکری
- اقتصاد خرد، تألیف: دکتر پرویز داودی

حقوق رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز درس:

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با حقوق تأمین و رفاه از طریق تجربه و تحلیل و نقد قوانین و مقررات مربوط.

سر فصل درس

- تعاریف و مفاهیم و اصطلاحات مربوط به حقوق تأمین و رفاه.
- بررسی اجمالی سابقه تاریخی حقوق مربوط به تأمین و رفاه.
- مروری بر قوانین و مقررات وضع شده فعلی مربوط به تأمین و رفاه. سازمان‌های مجری آنها - تفکیک قوانین و مقررات تأمین و رفاه بر حسب شهر و روستا با توجه به جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی موضوع.
- تحلیل عملکرد قوانین و مقررات تأمین و رفاه و برآورد و میزان تأثیر و توفیق آنها.

منابع اصلی:

۱- قانون تأمین اجتماعی

۲- قانون کار

۳- آئین نامه‌ها و مقررات مربوط به تأمین اجتماعی

منابع فرعی:

۱- دکتر مهدی طالب، تأمین اجتماعی در ایران، انتشارات دانشگاه امام رضا (ع)، مشهد.

۱۳۷۸.